

Til ENOVA
Administrator av den statlige strømstøtteordningen

Kopi til
Næringsdepartementet
Klima- og Miljødepartementet
NHO

Oslo 8 desember 2022

Statlig strømstøtteordning – bransjespesifikke ENØK tiltak som må omfattes av ordningen, ellers har den ingen verdi for alpinnæringen

Først litt fakta om alpinnæringen for å belyse dens størrelse

Foreningen Norske alpinanlegg og fjelldestinasjoner representerer 220 alpinanlegg og 10 av de største destinasjonsselskapene i fjellregionene i Norge.

Årlig omsettes det om lag 7,5 millioner «betalte skidager» i Norge, og i vintersesongen 2021/2022 fikk alpinbransjen en rekordsesong med en heiskortomsetning på 1,58 milliarder kroner. Alpinnæringen omsetter om lag 4 millioner gjestedøgn hver vinter, hvorav om lag 2 millioner er utenlandske gjester.

Hvilke utfordringer står vi ovenfor?

- Økte kostnader på energi og drivstoff
- Myndighetskrav, lover og regler
- Det grønne skiftet, økte forventninger fra våre gjester og fra omgivelsene
- For mange er det krevende økonomisk å investere i teknologi og energibesparende tiltak
- Økte kostnader, spesielt på energi, gjør at investeringer raskere kan bidra til bedre lønnsomhet. Ofte vil disse investeringene også bidra til mer rasjonell drift.

De største kostnadene – størst energiforbruk

- Heisdrift
- Snøproduksjon
- Preparering
- Driftsbygninger

Dagens situasjon med høye og usikre strømpriser og investeringer i ENØK tiltak

For de større anleggene må en kunne si at det foregår en kontinuerlig omstilling i alpinbransjen. Her investeres det årlig store beløp i ny teknologi og styringssystemer for å bli mer effektive, og redusere energibruk. Innsatsen forsterkes opplagt på områder som gir energibesparelse på grunn av de høye strømprisene. Selv om mange av de store anleggene har sikret strømpriser for en periode framover må også disse belage seg på høyere priser når nye fastprisavtaler skal inngås.

Vi oppfatter at mange har stor bevissthet rundt energibesparende tiltak som en del av sin bærekraftstrategi. For de mindre anleggene er situasjonen opplagt mer krevende på grunn av økonomi. Mange har små marginer, noe vi vet går utover årlige investeringsbudsjetter.

Hvor viktig blir det at bransjen omstiller seg nå og innfører slike tiltak for å sikre seg i tiden fremover?

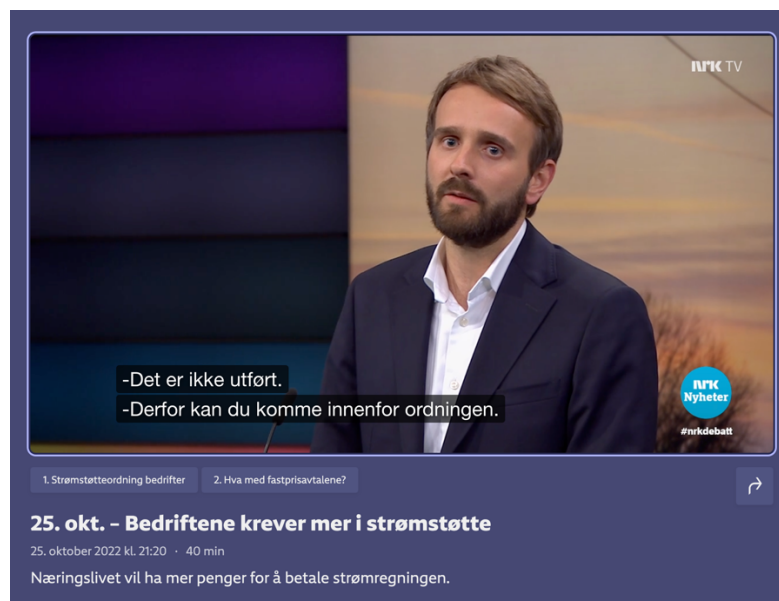
At bransjen omstiller seg, og tar ansvar, er helt avgjørende. Vi må ta vårt ansvar i det grønne skiftet, og sørge for at utviklingen i norske skianlegg ikke blir en belastning for miljø og samfunn.

Så er det viktig at dette veies opp mot den verdien anleggene representerer i rundt om i distrikts Norge, med store ringvirkninger for arbeidsplasser og lokalsamfunn, og ikke minst i forhold til den helsebringende effekten alpin skikjøring har.

Er vår bransjes energireducerende tiltak dekket av støtteordningen?

Våre medlemmer bruker nå tid og ressurser til å sette seg inn i kravene i den statlige strømstøtteordningen. Vi viser til uttalelser fra Næringsminister Vestre sin deltagelse i et webinar i regi av NHO etter lanseringen av ordningen, og i programmet Debatten i diskusjon med et alpinanlegg, der han gikk langt i å love støtte til vår bransjes spesifikke ENØK-tiltak. Innlegget anbefalt sees igjen her, ca. 10 minutter inn i sendingen:

<https://tv.nrk.no/serie/debatten/202210/NNFA51102522/avspiller>

Vi ønsker at ENOVA og Næringsdepartementet tydelig redegjør for om disse bransjespesifikke ENØK tiltakene gir grunnlag for støtte.

De viktigste energireducerende tiltakene vil for alpinbransjen være

Styring av snøproduksjon

Størst effekt på kostnader og energiforbruk ligger i gode styringssystemer og rutiner, da spesielt innenfor snø / prepp, og samhandlingen mellom disse avdelingene

Flere leverandører tilbyr ulike systemer for planlegging og styring av snøproduksjon. Systemene tilpasses anlegget, og kan skaleres etter behov. Det er heller ikke nødvendig å ha alle funksjoner til å begynne med, og

selve snøanlegget kan integreres over tid alt ettersom hvor raskt en har rom for nyinvesteringer og oppgraderinger.

Gammel teknologi vs. ny

Den teknologiske utviklingen på produksjonsutstyr har gått med rekordfart de senere årene. Mye av utstyret utvikles i land som gjerne har marginale temperaturer å forholde seg til, noe som gir ekstremt effektive snøkanoner med tanke på kapasitet og automatikk. Energiforbruket er på en del kanontyper redusert med 70 - 80% hvis en måler forbruk pr produserte kubikkmeter med snø. På de nyeste lansekanonene oppgis et energibehov helt ned mot 1,8 kW.

Det er viktig å merke seg at energiforbruket for en snøkanon er ca like stort ved -2 som ved -10. Produksjon ved marginale temperaturer kan følgelig være lite lønnsomt. Lansekanoner er et forholdsvis rimelig alternativ i traseer som er egnet for faste produksjonspunkter, og kan enkelt bygges ut over tid

Fordeler med et automatisert system vil være enklere planlegging av produksjon opp mot temperaturer, vær og vind, energikostnader, prepp, jevn snøkvalitet, historikk, etc.

Vanntilførsel

Pumpehøyde på vannet er ofte største enkeltkilde til strømforbruk på snøanlegget. Kan vann hentes fra naturlige bekker eller vann (evt basseng) høyt i fjellet vil det ligge en stor besparelse på energi.

Preparering og overflatebehandling

God og effektiv preparering avhenger i stor grad av snøproduksjon, og et godt samarbeid mellom snøleggere og prepareringsmannskap. Forståelse for styringssystemer og samhandling mellom disse er viktig der slike systemer er bygd ut

Flere anlegg investerer i utstyr for måling av snødybde. Med dette utstyret montert i maskinene har en til en hver tid kontroll på snødybden i anlegget. Man oppnår med dette å ha riktig tykkelse på snøsålen gjennom sesongen, og mengden kunstsno kan reduseres vesentlig ved optimal bruk av systemet. Selve preppingen blir mer effektiv og forutsigbar, og ikke like avhengig av den enkelte sjåfør. Kobles dette mot styringssystem for snøproduksjon, og historikken her, kan snøproduksjon reduseres med opp mot 30%.

God overflatebehandling av løypetraseene er viktig i forhold til behov for kunstsno. Rydding av kratt, og finplanering av «gamle» traseer er effektive og lønnsomme tiltak.

Flomlys

Veldig mange anlegg har flomlys i en eller flere av traseene. Ofte er dette gamle anlegg med lyskastere som drar mye strøm. Anleggene kan forholdsvis enkelt oppgraderes med nye LED lys, disse er energieffektive, har gjerne bedre lys, og har lang levetid. Her er det også mulig å installere enkle styringssystemer som gjør at en har god kontroll på bruk av anlegget

Vi ønsker som tidligere spilt inn i hørings svar at ordningen bør forlenges for sesongbedrifter for å sikre forutsigbarhet ut vintersesongen, til 1 mai 2023.

Om den kommende fastprisavtalen kommer før den tid, må man ha inn sesongtilpasning

Vi har hatt prat med Lyse Kraft. De sier at den nye fastpris avtalen på strøm ikke er gunstig for sesongbedrifter som vår bransje, med drift kun 5-6 måneder i året. Avtalen er lagt opp til bedrifter med 12 mnd. drift.

Fastpris avtalen er en prissikring der kwh. en bruker blir fordelt ut på hele året, på antall timer. Det en ikke bruker blir lagt ut for salg på spotpriser. Du kan kun gjøre dette med 80 % av forbruket. Han rådet oss til ikke å gjøre noe nå. Mulig det kunne skje noe, når en fant ut hvor dårlig denne ordningen var. Fordelen er jo at bedrifter med 12 mnd. drift treffes bedre.

Snarlig tilbakemelding imøtesees, og vi er tilgjengelige for utfyllende informasjon ved behov.

Vennlig hilsen

Camilla Sylling Clausen

Camilla Sylling Clausen
Generalsekretær
Norske alpinanlegg og fjelldestinasjoner

På de neste side ser dere noen av innspillene vi har fått fra våre medlemmer de seneste dagene inn mot søknadsfristen.

- *Som du ser av svaret fra ENOVA "kan det se ut som" at nyere og mere effektive snøkanoner faller utenfor støtte. Synes dette er rart. Har dere fått noen innspill på dette? Dumt å gå for investeringer å finne ut av i etterkant at det ikke kommer støtte...*

Mvh
Eirik Birkeland
Ljosland Skisenter AS

- *Frekvensstyring av eksisterende heiser. Nye trykkpumper med 20% mere effekt på samme elmotor er også noe vi søker midler til. Her er det mye å spare!*

Jørgen Stormyrbakken
Middagsåsen

- *Vi og mener det et ekstremt viktig å få investeringer i snøanlegg med nytt energigjerrig utstyr dekket av denne ordningen. Med 50% investerings støtte vil det monne og gi anleggene lyst til å investere og dermed spare strøm.*
- *Denne ordningen bør ikke være avgrenset til dette året men ut stortingsperioden.*
- *Vi er i slutfasen av søknaden nå og har oppført en sum på investering i energiltak i snøanlegget i søknaden.*

Med vennlig hilsen

Bjørn Halvor Roalstad
Daglig leder
Gautefall Skisenter AS

- *Det beste ENØK tiltaket som kan gjøres hos oss, er å flytte vanninntaket til snøkanonanlegget høyere opp. Da unngår vi å pumpe vannet opp til anlegget slik vi gjør i dag. Vi vil derimot få selvføll på store deler av anlegget og vi ser for oss at vi kan kutte ca 75% av pumpebehovet som er på ca 260kW pr time i dag. Dvs en besparelse på 195kW pr time.*

- Vi ser også på å ta deler av anlegget over på lanser i stedet for viftekanoner, siden lanser også er mye mer energieffektive. Her ser vi for oss å kutte tre viftekanoner til fordel for 10 lanser. Her vi ser for oss en besparelse på ca 50kW pr time
- Med disse to tiltakene vil vi oppnå en besparelse på ca 40% av strømforbruket på snøproduksjonen.

Vennlig hilsen

Espen Røssland
Driftsleder Stavtjørn Alpinsenter
Tlf: 91634116
Enøk tiltak for Furedalen Alpin.

- Dei tiltaka som eg vil presisere innan Enøk kriteriane er for anlegg på Vestlandet, men kan nok utan tvil gjelde for anlegg i heile landet.

For det fyrste så vil eg presisere at det er stor vilje til å effektivisere energiforbruket i alpinanlegg, for å få ned forbruket som er både samfunnsmessig lurt og ikkje minst for vår eigen del for å oppretthalde ei positiv drift.

På Vestlandet er snøproduksjons periodane korte ,intensive og ikkje alltid med så kalde temperaturar. For å nytte disse mest mulig effektivt, og bruke minst mulig energi, trur eg det er viktig at ENØK støtte til å planere, jamne nedfartane er ei av løysingane. Då treng ein produsere mykje mindre snø for å nå åpning. For vår eigen del så kan dette spare så mykje som 1 veker produksjon, som tilsvarar 63 000 - 83000 kwt. I tillegg er det viktig at støtten faktisk er så høg at dei mindre anlegga faktisk ser seg i stand til å gjennomføre slike tiltak

Eit anna tiltak er støtte til nye meir energieffektive snøkanoner og pumper, veldig mange anlegg har snøproduksjonsutstyr som nærmar seg 20 -25 år. Ved å bytte ut dette til nye snøkanoner med betre teknologi,så vil snøproduksjonen bli meir effektiv og ein lager samme mengde snø på kortere tid, ergo sparer mykje energi.

Dei fleste alpinanlegg brukar største delen av strømforbruket sitt ute. Då vil ikkje tiltak som etterisolering, varmpumper ol være nok til at vi får dei store innsparingane. Eit eksempel på dette er at vi brukar 20 -30 000 kwt ila eit år på administrasjonsbygget vårt som inneheldt kontor, kjølerom, fryser, 2 verkstadar/garasjar,skiutleige og toalett fasilitetar. Totalforbruket i anlegget ligg i snitt på 350 000 -400 000 kwt i året. Det vil seie at vi brukar frå 320 - 370 000 kwt timar ute, som igjen presiserar at dei viktigaste tiltaka vi kan gjere i denne bransjen er ute.

Mvh
Jan Guttorm Skeie

- Vi i Fulufjellet er godt i gang med søknadsprosessen.

Her er eksempler på tiltak vi allerede har gjort eller planlegger å gjøre:

1. Utbygging av vannbasseng - Legge snø mer effektivt og sammenhengende
2. Nå får vi vann fra en bekk - Denne kan utvides for å øke vanntilførelsen.
3. Slette alpinbakken - Altså fjerne større hull/ humper, steiner, osv. Så trengs det mindre snø i alpinbakken.
4. Innkjøp av nye og mer effektive snøkanoner.
5. Oppgradere ledningsnett
6. Bygge vannbasseng på toppen av alpinanlegget - Så vi slipper å pumpe vann oppover.
7. Generell oppgradering av utstyret (pumper, dyser, tårn, osv).

Bare å spørre om du lurer på noe eller ønsker mer utfyllende info.

Med vennlig hilsen,
Timo Bjørseth
Direkte 41 69 91 38
Kontor 95 99 81 19

- Her kommer en mail om dette fra Ski Hurdal - v/Paal Mogens Furuseth

Hva mener vi det bør være støtte for

1. *Dam/ vannbasseng i høyde. Dette er vil gi betydelig besparelse. Det er en engangsinvestering. En kan få vann på selvføll istedenfor pumpe.
Besparelser i vårt anlegg med et damanlegg på toppen ville i dag vært med 20 døgn snølegging. 20 x 24 x 300 Kwa (vannpumpene - strømbruk) = 144.000 kwa x 4 kroner (ink effektavgift og nettleie) - 500.000
Det er årlig besparelse med 500.000
En slik daminvestering har en kostnadsramme for oss på rundt 5 millioner.
Den vil i tillegg gi overskuddsmasse som kan brukes i anlegget*
 2. *Planering sammen med teknologi for snødybdemåling.
Vi har i år flyttet rundt 1000 kubikk. / dvs 1 million liter. Det betyr rundt 1, 5 millioner liter med vann omgjort i snø.
Dette har fylt ut slik at snøen vi legger kommer på «tilnærmer flat» mark. 1, 5 millioner liter snø er «teoretisk» og om vi da sier 2 millioner liter vann pumper og sendt ut er det 300 kva pumper
200 kva kompressor 10 tårn
200 kwa 8 vifter
Det er 700 Kwa x 24 timer = 16.800 kwa x 4 kroner = dette arbeidet vi gjorde i sommer har gitt oss en årlig besparelse på over 60.000 pr år.

Vi planlegger å flytte ytterligere 5000 kubikk.
Den jobben vi har gjort er priset til rundt 300.000 .- den er gjort av meg, med egne maskiner vi eier i andre selskaper
Å flytte rundt 5000 kubikk vil da koste ekstern om vi skal leie noen rundt 1,5 millioner.
Det vil gi en årlig strømreduksjon på opp mot 300.000

Vannbasseng og bakkeutjevning er de mest effektive tiltakene man kan gjøre i et alpin anlegg
Sammen med at det investeringer i dybdemåler. Dette koster opp mot 300.000.- Det er for mye for små anlegg.*
 3. *Rørgater og bedre infrastruktur
Dette vil redusere arbeidskostnaden vår med 200.000.-
Siden vi selv står for veldig mye av dette i egenregi - så brukes det som egeninnsats da det ikke er penger til å leie inn folk*
 4. *Lys led - Dette vil kunne gi en besparelse, men i mindre grad enn de ovennevnte.*
- *Modum skisenter, har byttet en del gamle rør til snøproduksjon, laget nye punkter til snøansere for reduisering av diesel ugifter, søkt støtte og innvilget nytt ledlys anlegg med styringssystem.*

Mvh Thomas Kråkemo

